

Tromsø 03.11.2014

REFERAT FRA MØTE I FAGRÅDET FOR NORM 28. OKTOBER 2014

Til stede: Knut Eirik Eliassen (NFA), Dag Harald Skutlaberg (HUS), Martin Steinbakk (FHI), Anita Kanestrøm (SØF), Thea Bergheim (OUS), Ståle Tofteland (NFMM), Dag Berild (NFIM), Anne-Sofie Furberg (NORM), Gunnar Skov Simonsen (NORM, ref.)

Forfall: Ingen

Sak 12 / 14 Godkjenning av referat, innkalling og saksliste
Referat, innkalling og saksliste godkjent.

Sak 13 / 14 Oppsummering av NORM/NORM-VET 2013

Rapporten for 2013 ble gjennomgått og diskutert. Både antibiotikabruk og resistensforhold endrer seg over tid med økt bruk av bredspektrede antibiotika og økende forekomst av spesielt beta-laktamases resistens hos Gram negative stavbakterier. Ulike forklaringsmodeller og aktuelle tiltak ble diskutert. Fagrådet sa seg generelt fornøyd med utformingen av rapporten, og det legges ikke opp til vesentlige endringer da det er et sterkt ønske om at formatet skal være gjenkjennelig fra år til år. Det ble konkret foreslått å inkludere en egen tabell med MIC- eller sonedistribusjon for MRSA-isolater undersøkt ved referanselaboratoriet ved St. Olavs Hospital. Det ble videre foreslått å forbedre presentasjonen av makrolidresistens hos pneumokokker med separate (dvs ikke-kumulative) kurver for høygradig og lavgradig resistens, spesielt dersom den epidemiologiske situasjonen for disse resistensfenotypene endrer seg i framtiden.

Det ble ikke fattet konkrete beslutninger om temabokser for NORM/NORM-VET 2014, men følgende forslag ble lansert og vil bli tatt opp på fagrådsmøtet våren 2015:

- Resistensforhold og antibiotikabehandling av *Chlamydia trachomatis* og *Mycoplasma genitalium* (Einar Nilsen)
- Antibiotikaresistens hos anaerobe bakterier (Martin Steinbakk)
- Antibiotikaresistens hos *Helicobacter pylori* (Astrid Lervik Larsen)
- Globale tiltak mot antibiotikaresistens (John-Arne Røttingen)

Sak 14 / 14 Søknader om tildeling av forskningsmidler fra NORM 2014

Det ble mottatt i alt elleve søknader om støtte til forsknings-prosjekter innen fristens utløp. Fagrådet hadde som i tidligere år gjennomgått søknadene i eget formøte. Alle de elleve søknadene ble vurdert som relevante og av tilstrekkelig faglig kvalitet. Søknadene ble rangert og vil bli tildelt støtte i den grad det er rom for det i budsjettet på slutten av

året. Fagrådets innstilling svarte til et samlet tildelingsbeløp på kr. 535 000. Fagrådet presiserte at de fire øverst rangerte søknadene var klart bedre og mer relevante for formålet enn de øvrige, og at denne gruppen således bør prioriteres ved tildeling. NORM sentralt gjorde rede for at økonomien i NORM i 2014 er mer uforutsigbar enn i tidligere år. Dette skyldes økte utgifter til Nasjonal konferanse for antibiotikaresistens og infeksjoner i helsetjenesten (sak 15 / 14) og presentasjon av NORM – data på internett (sak 23 / 14), men samtidig høye refusjoner fra NAV for egne ansatte. Tildeling av forskningsmidler vil som tidligere bli gjennomført ut fra gjenstående bevilgning ved årets utgang.

Under Fagrådets møte våren 2014 ble det besluttet å be om tilbakebetaling av tidligere tildelt støtte i to saker. Den ene gjaldt endret bruk av midler i forhold til søknad, den andre bruk av forskningsmidler til overhead. Begge mottagere har betalt tilbake støtten som således vil inngå i NORMs samlede budsjett for 2014.

Sak 15 / 14 Nasjonal konferanse om antibiotikaresistens og infeksjoner i helsetjenesten
4. – 6. november / NORM-dagen 5. november 2014

Møteserien 4. – 6. november er planlagt i henhold til tidligere vedtak i Fagådet. Det vil bli avviklet i alt 11 møter inkludert deltagermøte for NORM, møte i referansegruppene for MRSA referanselaboratoriet og K-Res, arbeidsgruppemøter for antibiotikasentrene for primærmedisin (ASP) og spesialisthelsetjenesten (KAS), temamøter i NOIS, samt møte i AFA og Antibiotikakomiteén ved FHI. En faglig fellesesjon med inviterte foredragsholdere vil inkludere nær 200 deltagere. Fagrådet sa seg tilfreds med planene. Arrangementet vil bli evaluert i etterkant med tanke på hvordan deltagermøtet for NORM og NORM-dagen skal arrangeres i framtiden.

Sak 16 / 14 Den europeiske antibiotikadagen 2014

Nasjonalt folkehelseinstitutt har ansvar for den norske deltagelsen på Den europeiske antibiotikadagen 18. november. Årets hovedtema fra ECDC er selvmedisinering med antibiotika, men dette er vurdert som lite relevant for Norge. Man vil derfor fokusere på tidligere budskap om at antibiotika skal brukes ”bare når det trengs”. Steinbakk orienterte om planlagte aktiviteter i et samarbeid mellom Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet, ASP, KAS, Statens legemiddelverk og Veterinærinstituttet. Det vil i år bli arrangert et fagmøte 18. november (Oslo Kongressenter), en utstilling om smittevern på Teknisk Museum, samt presentasjon på Hvilepuls på legekontorer (totalt 4 uker). Det er uklart om det vil bli gjennomført aktiviteter utenfor Oslo. Det ble diskutert ulike strategier for å oppnå en bredere markering av antibiotikadagen, for eksempel gjennom det nasjonale nettverket av vitensentre som omfatter 14 institusjoner over hele landet. FHI vil jobbe videre med saken.

Sak 17 / 14 Overvåkingsopplegget for 2015

Følgende forslag til overvåkingsopplegg for 2015 ble fastsatt slik at deltagerlaboratoriene kan diskutere det internt før NORM-dagen.

- Blodkulturisolater av *E. coli* 6 mnd, *Klebsiella* spp., *Enterococcus* spp., *S. aureus* og *P. aeruginosa* 9 mnd.
- Systemiske isolater av *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae*, *Streptococcus pyogenes* og *Neisseria meningitidis* i samarbeid med FHI.
- Systemiske isolater av *Streptococcus agalactiae* i samarbeid med St. Olav.

NORM – Norsk overvåkingsystem for antibiotikaresistens hos mikrober

Gunnar Skov Simonsen: Tel 776 28493, Fax 776 27015

gunnar.skov.simonsen@unn.no

- Blodkulturisolater av *Candida* spp. i samarbeid med OUS – Rikshospitalet.
- *E. coli* fra urin 3 dg., *Klebsiella* spp. og *Enterococcus* spp. fra urin 3 uker.
- *S. aureus* fra sårprøver 1 uke.
- *Salmonella* spp., *Campylobacter* spp., *Shigella* spp. og *Yersinia enterocolitica* i samarbeid med FHI.
- *M. tuberculosis* i samarbeid med FHI.
- *Neisseria gonorrhoeae* i samarbeid med OUS - Ullevål.

Fagrådet ønsker i utgangspunktet en økning av antall *Campylobacter*-isolater, dette skal taes opp med referanselaboratoriet på FHI som har hatt kapasitetsproblemer på dette området.

Det ble ikke foreslått endringer i analysemetoder eller panelet av antibiotika som skal undersøkes. Det ble diskutert om man også skal inkludere systemiske isolater av *Enterobacter cloacae*, men dette ønsker man å utsette til 2016.

Sak 18 / 13 Deltagelse av private laboratorier i NORM

Unilabs (tidligere Telelab) har deltatt i NORM gjennom en årrekke. NORM sentralt har i henhold til tidligere vedtak i Fagrådet invitert det mikrobiologiske laboratoriet ved Først til å delta på deltagermøtet for NORM / NORM-dagen. Først har takket ja til invitasjonen og man tar sikte på deltagelse med ikke-systemiske isolater med oppstart i 2015.

Sak 19 / 14 Orientering om JPI – AMR. Forskningsprogram for resistens i Europa

Steinbakk ga en kort oppsummering om status for JPI – AMR. Den første utlysningen ble gjennomført i 2014 for utvikling av nye antibiotika. Finansieringen var en felles pott fra Canada og deltagende EU-land, og første runde tildelinger er i ferd med å bli distribuert. Reglene for fordeling av midler til egne forskere versus forskere fra andre land er ikke endelig bestemt. Det er foreløpig ikke avklart tidspunkt for neste utlysning (sannsynligvis via ERA-Net i 2015), og tema for ’ utlysningen vil først bli besluttet på neste møte i styringsgruppen i London i desember. Tema vil imidlertid ligge innenfor rammen av den vedtatte Scientific Research Agenda (SRA). Det ble opplyst at leder for NORM er innvalgt i forskningsprogrammets Scientific Advisory Board.

Sak 20 / 14 Orientering om Norges deltagelse i EARS-Net

Det ble gitt en kort oppdatering om Norges deltagelse i EARS-Net. Alle laboratorier i Norge leverer data i henhold til protokoll utenom Haugesund. (I etterkant av møtet har NORM sentralt fått beskjed om at innlevering av data fra Haugesund nå blir etablert). Det ble diskutert fordeler og ulemper ved å utvide innsamlingen av rutinedata til å inkludere andre materialer enn blod og spinalvæske. Bruk av EARS-Net algoritmen og presentasjon på internett kan øke tilgjengeligheten til lokale resistensdata, men Fagrådet ser samtidig store problemer med kvaliteten på de data man får ut på en slik måte. Man vil derfor inntil videre avvente økt innsamling av rutinedata og heller søke å stimulere til bedre lokal overvåking på andre måter.

Sak 21 / 14 Tverrsektoriell ekspertgruppe om resistens

Ekspertgruppen har nå avgitt sin rapport og er nå nedlagt. Det er imidlertid

sannsynlig at Norge igjen skal etablere en nasjonal strategi mot antibiotikaresistens, og det er ikke avgjort hvordan en slik plan forvaltningsmessig skal følges opp.

Sak 22 / 14 Refusjon til laboratoriene for 2014

Det er enighet om at de etablerte prinsippene for refusjon til deltagerlaboratoriene videreføres for 2014. Det er ikke registrert misnøye med dagens ordning.

Sak 23 / 14 Tilgang til NORM – data via internett

Fra 2014 er det etablert nettbasert innregistrering av data til NORM. Det er fra sommeren 2014 satt i gang et arbeid for å gjøre NORM – data tilgjengelig på internett etter samme modell som EARS-Net. MICLIS har nå levert funksjonalitet for å tilordne SIR – kategorier ut fra de til enhver tid gjeldende brytningspunkt. Videre arbeides det med kartløsninger for å vise regionsvise data (Oslo, Øst, Sør, Vest, Midt, Nord) data basert på pasientens bosted (postnummer). Det legges opp til at hvert enkelt laboratorium skal ha uinnskrenket tilgang til egne data, og kunne sammenlikne sine data med resultatene for resten av landet. Det er foreløpig ikke klart hvor omfattende IT-utviklingsarbeidet vil bli, men man tar foreløpig sikte på å publisere en løsning i løpet av 2015.

Sak 24 / 14 Sammensetning av Fagrådet

I henhold til mandatet for Fagrådet har Dag Berild (NFIM) og Ståle Tofteland (NFMM) nå avsluttet sin andre fireårsperiode og skal derfor erstattes i fagrådet. Dag Harald Skutlaberg (universitetslaboratoriene) og Thea Bergheim (NITO) har fullført første fireårsperiode, og de må derfor gjenoppnevnes eller erstattes av nye medlemmer. Knut Eirik Eliassen (NFA, leder for Fagrådet) følger opp saken overfor NFMM, NFIM og NITO for å få nominert kandidater for neste periode. Fagrådet nominerer selv Skutlaberg som fortsatt representant for universitetslaboratoriene. Når alle kandidatene er på plass vil Eliassen oversende Fagrådets forslag til John-Arne Røttingen (divisjonsdirektør for smittevern ved FHI) som foretar den formelle oppnevningen. Kopi sendes samtidig til Martin Steinbakk som følger opp saken internt på FHI.

Sak 25 / 14 Eventuelt

- NORM har nylig deltatt på workshop i København der overvåkingssystemene for antibiotikabruk og resistens i de nordiske land, Nederland og Australia møttes for gjensidig oppdatering og informasjon. Møtet hadde stor verdi som samarbeidsarena for faglig diskusjon.
- I forbindelse med utvikling av WHO Global Action Plan ble det planlagt fire konsultasjoner i henholdsvis Nederland (antibiotikabruk hos dyr), Brasil (diagnostikk), Norge (antibiotikabruk hos mennesker) og Sverige (overvåking av antibiotikabruk og resistens). Møtet i Brasil ble avlyst pga ebolasituasjonen. Møtet i Norge inkluderer 30 – 40 land og arrangeres medio november.

Det ble ikke avtalt dato for Fagrådets møte våren 2015, dette må derfor avtales på mail.

Tromsø 03.11.2014